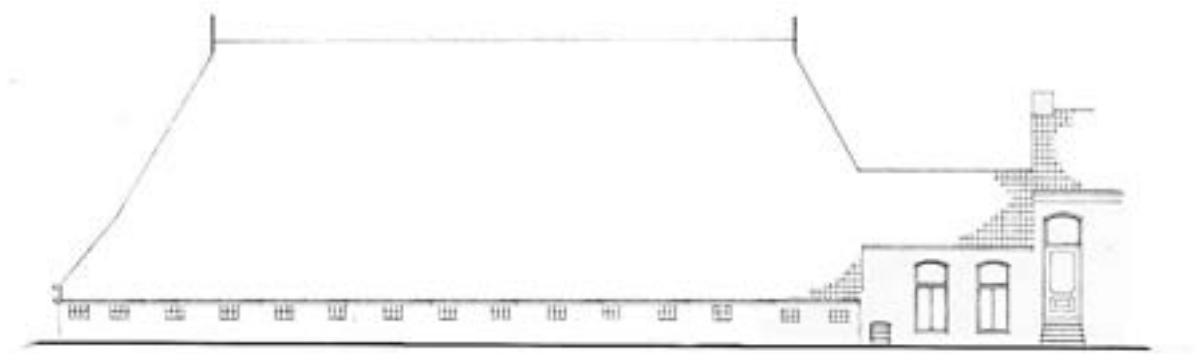

“Een plaats groot negentig ponden, met zevenentwintig florenen en
eenentwintig stuivers”

Een onderzoek naar een boerderij aan de Hegedyk in Easterwierrum aan de hand van
stukken uit het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân, 1700-1961

Inhoud

Inleiding	3
1. Kaarten en plattegronden	4
2. De floreenkohieren, 1700-1828	6
2.1 Prekadastale kaart van Easterwierrum.....	6
2.2 De familie Van Doys	7
2.3 De families Brunet de Rochebrune en Van Burmania	8
3. Kohieren van de personele belasting, 1713-1793.....	10
4. Kohieren van de reële honderdste penning, 1713-1792.....	11
5. De speciën kohieren, 1748-1805	11
6. Quotisatiekohier van 1749	13
7. Registers van de rijtuigenbelasting, 1803-1805	13
8. Kadaster, 1832-1982	14
8.1 Leggerartikelen vinden via een historisch perceelnummer	14
8.2 Leggerartikelen vinden via alfabetische naamlijsten	17
9. Bevolkingsregisters, 1860-1890	18
10. Bouwvergunningen	18
10.1 Bouw van een wagenhuis, december 1912	19
10.2 Vernieuwing van de stalmuur, september 1953	20
10.3 Aanleg van een closet, november 1961	21
Geraadpleegd materiaal.....	22
Bijlage 1	24

Afbeelding voorpagina

Schets op basis van de plattegronden in twee bouwvergunningen voor de Hegedyk 2 uit 1953 en 1968, Gemeentearchief Súdwest-Fryslân, Bolsward.

Inleiding

“Een plaats groot negentig ponden, met zevenentwintig florenen en eenentwintig stuivers”¹

Zo luidde de beschrijving van een statige boerderij aan de huidige Hegedyk 2 in Easterwierrum in 1798. Het dorp Easterwierrum ligt in de voormalige grietenij- en gemeente Baarderadeel, die in 1984 opging in de gemeente Littenseradiel. De gemeente Littenseradiel is in 2018 opgegaan in de gemeente Súdwest-Fryslân. De geschiedenis van de boerderij aan de Hegedyk gaat ver terug. Het pand wordt reeds genoemd in het floreenkohier van 1700 van de grietenij Baarderadeel. Het is tevens niet zomaar een boerderij, maar een zate met een adellijke geschiedenis, zo blijkt uit stukken die worden bewaard bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân.

Wat is er bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân zoal te vinden over de boerderij in Easterwierrum? In dit boekje zullen de resultaten van dit archiefonderzoek worden gepresenteerd. Tegelijkertijd zal aandacht worden besteed aan het zoeken in de verschillende bronnen die aan de orde komen. Het boekje kan op deze manier als voorbeeld dienen voor degenen die ook archiefonderzoek willen doen naar een onroerend goed, zoals een boerderij.

Dit boekje bestaat uit tien hoofdstukken. In elk hoofdstuk wordt aandacht besteed aan een archiefbron uit het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân, waarin informatie te vinden is over de boerderij in Easterwierrum. Deel 1 t/m 10 hebben betrekking op achtereenvolgens kaarten, floreenkohieren, kohieren van de personele belasting, kohieren van de reële honderdste penning, de speciën kohieren, het quotisatiekohier, de registers van de rijtuigenbelasting, het kadaster, het bevolkingsregister en bouwvergunningen. Daarna volgt een lijst van het geraadpleegde materiaal. In bijlage 1 is de volledige eigenaren- en gebruikersgeschiedenis van de boerderij in Easterwierrum opgenomen tot het jaar 1929. Dit overzicht is tot stand gekomen op basis van het archiefonderzoek.

Ruby de Vries, Bolsward, november 2022

¹ Gemeentearchief Súdwest-Fryslân, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 25, Floreenkohier 1798.

1. Kaarten en plattegronden

De boerderij aan de huidige Hegedyk 2 verschijnt al op een plattegrond uit 1793 (afbeelding 1). Het betreft een heruitgave van de *Nieuwe caert van Friesland*, die oorspronkelijk werd uitgegeven in 1739. Een verkleind exemplaar van deze kaart bevindt zich in de zogeheten 'Goinga Collectie', die wordt bewaard bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân. De collectie is onderdeel van de archiefinventaris van de voormalige gemeente Baarderadeel. De Goinga Collectie bevat een schat aan informatie over de geschiedenis van Baarderadeel, alsmede de verschillende dorpen die tot deze gemeente behoorden.²

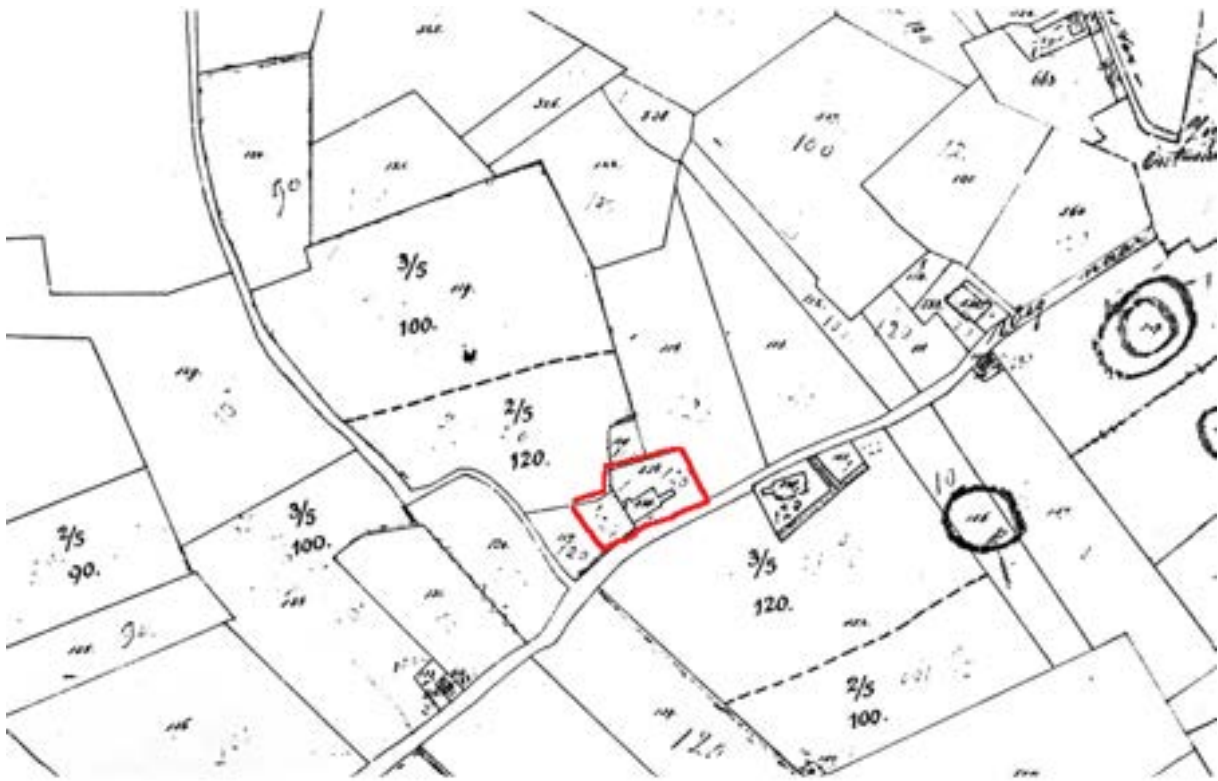
Afbeelding 1

De boerderij aan de Hegedyk 2 (rood omcirkeld) op de heruitgave van de *Nieuwe caert van Friesland* uit 1793

Op bovenstaand kaartje is de boerderij met rood omcirkeld. Er zijn in de omgeving nog meer gebouwen te zien. Op veel van deze locaties bevinden zich vandaag de dag ook boerderijen.

² Ga SwF, Goinga Collectie, inv.nr. 115, Historie I, Oude kaarten, Nieuwe caert van Friesland, heruitgave 1793.

Een andere kaart uit het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân waarop de boerderij wordt weergegeven is op een kadastrale kaart van Easterwierrum, daterende van 1887 (afbeelding 2). Over het algemeen is op de kaart van 1887 - ten opzichte van 1793 - weinig veranderd aan de bebouwing rond Easterwierrum. Zoals is te zien op de kaart hebben alle onroerende goederen – weilanden en boerderijen – een nummer. Zo heeft de boerderij die in dit onderzoek centraal staat bijvoorbeeld nummer B535. Met dit zogeheten ‘perceelnummer’ kan worden gezocht in het kadaster, om meer te weten te komen over het vastgoedobject en de eigenaren ervan vanaf 1832. Het kadastrale archief van de kadastrale gemeenten Baard, Jorwerd en Easterwierrum – van 1832 tot 1982 - is ondergebracht bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân. Hierover later meer.³

Afbeelding 2

De boerderij (rood omlijnd) op een kadastrale kaart van Baarderadeel, 1887.

³ Ga SwF, Archief van de gemeente Baarderadeel, 1816-1916, Gedeponeerde Archieven, Archief Kadaster 1832-1982, geen inv.nr., Kadastrale gemeente Easterwierrum 1887, kaart Easterwierrum B.

2. De floreenkohieren, 1700-1828

Om meer te weten te komen over de eigenaarsgeschiedenis van de boerderij vóór de invoering van het kadaster in 1832 zijn floreenkohieren geraadpleegd. Het eerste floreenkohier van Baarderadeel werd in 1700 opgemaakt. In deze boeken werden alle weilanden en boerderijen rondom een stad of dorp genoteerd, alsmede de eigenaren en de gebruikers ervan. Soms waren eigenaar en gebruiker dezelfde persoon, maar meestal verhuurde de eigenaar het onroerende goed en was de gebruiker dus iemand anders dan de eigenaar. Tevens werd vermeld hoeveel grondbelasting over het onroerend goed moest worden betaald. In het floreenkohier had elk vastgoedobject een nummer, dat in beginsel in elk floreenkohier hetzelfde bleef. Zo kon het vastgoed door de jaren heen gemakkelijk worden gevolgd.

2.1 Prekadastale kaart van Easterwierrum

In de voormalige grietenij en gemeente Baarderadeel begint het eerste floreenkohier in 1700. Alvorens te zoeken in dit floreenkohier moet eerst worden achterhaald welk nummer in de floreenkohieren werd gehanteerd voor de boerderij in Easterwierrum. De gemakkelijkste manier om dit te achterhalen is door de *Prekadastrale Atlas fan Fryslân* te raadplegen. Alle delen van deze atlas zijn online in te zien als pdf-bestanden. Het vijfde deel van de *Prekadastrale Atlas fan Fryslân* heeft betrekking op Baarderadeel, waaronder het dorp Easterwierrum en de omringende landerijen. In het desbetreffende boekwerk is de volgende kaart van Easterwierrum te vinden (afbeelding 3).

Afbeelding 3
Prekadastrale kaart van
Easterwierrum, met daarop
de boerderij aan de Hegedyk
2 (rood omcirkeld)

Op bovenstaande kaart is te zien welke nummers de percelen rondom Easterwierrum droegen vóór de invoering van het kadaster in 1832.⁴ Dit zijn dezelfde nummers die worden vermeld in de floreenkohieren. De boerderij in Easterwierrum had samen met een aantal bijbehorende weilanden het nummer veertien, zo laat de prekadastrale kaart zien. Het gehele terrein had dan ook een aanzienlijke

⁴ J.A Mol en P.N Noomen, *Prekadastrale Atlas fan Fryslân: diel 5 Baarderadiel* (Leeuwarden: Fryske Akademy, 1992), 50.

omvang van maar liefst negentig pondematen. Met het nummer kunnen de boerderij en de bijbehorende weilanden worden gevonden in de floreenkohieren van Baarderadeel.

2.2 De familie Van Doys

Uit de floreenkohieren blijkt dat de kop-hals-romp boerderij in Easterwierrum een adellijke eigenaarsgeschiedenis kent. Het eerste floreenkohier van Baarderadeel uit 1700 vangt aan bij Johan Lodewijk Gerlichs van Doys (1669-1702). Deze edelman bezat rond het dorp Easterwierrum destijds circa 300 pondematen landbouwgrond, waaronder de boerderij die in dit onderzoek centraal staat. De gebruiker van het pand en de bijbehorende landerijen was toen een weduwe, wiens echtgenoot – Rienck Dirk genaamd - voor de aanleg van het eerste floreenkohier was overleden.

De heer Van Doys - aan wie de weduwe de huur moest betalen - was slotheer van de Dekema State in Jelsum, lid van de Raad van State en kapitein der infanterie. Hij overleed in 1702 op 33-jarige leeftijd. Hij had toen drie kleine kinderen, Anskje (1699-1765), Juliana Lucia (1701-1738) en Anna Catharina (1702-1780). De 'kinderen van de heer Doijs' worden in het tweede floreenkohier van 1708 als eigenaressen van de boerderij opgegeven, net als in het daaropvolgende floreenkohier van 1718. Het is echter aannemelijk dat hun moeder Maria van Boelens (1670-1751) aanvankelijk de zaken waarnam voor haar dochters. Op onderstaande kaart (afbeelding 4) is te zien welke onroerende goederen de drie dochters in de periode 1700-1718 bezaten rond Easterwierrum (inclusief de boerderij aan de huidige Hegedyk). Afbeelding 5 toont een portret van Johan Lodewijk van Doys.⁵

Afbeelding 4
Het grondbezit van de zussen Van Doys rondom
Easterwierrum, inclusief de boerderij aan de
huidige Hegedyk, 1708-1718.

Afbeelding 5
Onbekende vervaardiger, portret van Johan
Lodewijk Gerlichs van Doys, circa 1700, Dekema
State, Jelsum.

⁵ Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 13, 14 en 15, Floreenkohier 1700, 1708, 1718.

In 1718 was de huurder van de boerderij inmiddels veranderd in Gerben Gerbens de Oude (1670-?). Net als de vorige gebruiker van het complex pachtte Gerbens geen andere onroerende goederen in de omgeving, maar slechts nummer veertien. Gerbens bleef een aantal decennia de bewoner van de zate. Hij werd daarin enige tijd later opgevolgd door zijn zoon Gerben Gerbens Siderius de Jonge (1710-1781). Het is onduidelijk wanneer dit precies plaatsvond.

2.3 De families Brunet de Rochebrune en Van Burmania

Eén van de dochters van de heer van Doys, Juliana Lucia van Doys, trouwde in 1722 met Hendrik Marinus Brunet de Rochebrune (1697-1732) en kreeg met hem een dochter genaamd Elisabeth Maria Brunet de Rochebrune (1724-1792). Zo kwam de kop-hals-romp boerderij in het bezit van de familie Brunet de Rochebrune. De heer Brunet de Rochebrune stierf echter al in 1732. Juliana Lucia hertrouwde in 1733 met Jetzo Edzard van Burmania (1710-1775), maar overleed zelf slechts vijf jaar later in 1738. Inmiddels had ze met Jetzo Edzard ook meerdere kinderen gekregen, waaronder Anna Maria (1733-1808), Jan Lodewijk (1734-1802) en Juliana Agatha (1736-1800). Elisabeth Maria en haar stiefvader Jedzo Edzard erfden de boerderij in Easterwierrum, waarbij laatstgenoemde driekwart aandeel kreeg en Elisabeth Maria een kwart. Het gezin woonde nog altijd op de Dekema State in Jelsum. Op afbeelding 6 is te zien welke landerijen Jetzo Edzard en zijn stiefdochter Elisabeth Maria bezaten in de omgeving van Easterwierrum in de periode 1738-1748 (inclusief de boerderij aan de huidige Hegedyk). Afbeelding 7 is een portret van Elisabeth Maria en haar moeder Juliana Lucia van Doys.

Afbeelding 6
Het grondbezit van Jedzo Edzard van Burmania en Elisabeth Maria Brunet de Rochebrune rondom Easterwierrum, inclusief de boerderij aan de huidige Hegedyk, 1738-1748.

Afbeelding 7
Onbekende vervaardiger, Portret van Juliana Lucia van Doys en haar dochter Elisabeth Maria de Rochebrune, circa 1730, Dekema State, Jelsum.

Zoals afbeelding 6 laat zien bezaten Elisabeth Maria en Jedzo Edzard veel minder onroerend goed bij Easterwierrum dan Juliana Lucia en haar zussen twintig jaar eerder (afbeelding 4). Door huwelijken en de daarmee gepaard gaande vererving waren veel grondstukken in de buurt van het dorp in het bezit

van andere families terecht gekomen. Tussen circa 1748 en 1758 deed Elisabeth Maria afstand van haar aandeel in de boerderij in Easterwierrum. Ze droeg deze over aan een edelman, die in de floreenkohieren enigszins mysterieus wordt aangeduid als ‘de heer Hoedt’. Jedzo Edzard bleef voor driekwart de eigenaar.⁶

In 1778 was het eigendom over de zate aan de huidige Hegedyk verdeeld geraakt over vier personen, die elk voor een vierde de eigenaar waren. Het betrof de eerder genoemde Jan Lodewijk Doys van Burmania en zijn zus Anna Maria, alsmede diens schoonbroer Casper Willem Carel Lemker de Quade, en de heer Hoedt. De heer Hoedt verkocht zijn aandeel in de boerderij enkele jaren later aan de andere mede-eigenaren, die vanaf dat moment elk voor een derde het bezit verkregen. Deze situatie is nog jaren in stand gebleven. Op afbeelding 8 is te zien welke percelen het drietal bezat in de omgeving van Easterwierrum in de periode 1788-1798 (inclusief de boerderij aan de huidige Hegedyk). Afbeelding 9 is een portret van Anna Maria van Burmania.

Afbeelding 8

Het grondbezit van Anna Maria van Burmania, Jan Lodewijk Doys van Burmania en Casper Willem Carel Lemker de Quade rondom Easterwierrum, inclusief de boerderij aan de Hegedyk, 1788-1798

Afbeelding 9

Bernard van Accama, Portret van Anna Maria van Burmania, 1754, Dekema State, Jelsum.

De boerderij is in de achttiende eeuw lange tijd bewoond door de vermogende boer Gerbens Siderius de Jonge (1710-1781), die het gebruik van de zate had overgenomen van zijn vader Gerben Gerbens de Oude. In 1781 overleed De Jonge en werd zijn zoon Keimpe Gerbens de Jong (1749-1826) de huurder van de zate. Een dergelijk groot terrein van negentig pondematen was prijzig. In het floreenkohier van 1798 wordt de kop-hals-romp boerderij met bijbehorende weilanden aangeslagen voor zevenentwintig florenen en eenentwintig stuivers. Het was daarmee één van de duurdere onroerende goederen rond het dorp Easterwierrum.⁷

⁶ Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 17, 18 en 19, Floreenkohieren 1728, 1738, 1748.

⁷ Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 24 en 25, Floreenkohier 1788, 1798.

In het floreenkohier van 1818 wordt Gerard van Wageningen (1764-1852) vermeld als de eigenaar van de boerderij. Het is onduidelijk wanneer hij precies de nieuwe bezitter werd, maar het moet ergens in de periode 1798-1818 zijn geweest. Van Wageningen was getrouwd met de kleindochter van Elizabeth Maria de Rochebrune, die het complex meer dan een halve eeuw daarvoor in haar bezit had. Hij woonde met zijn vrouw op de Dekema State in Jelsum. De boerderij werd inmiddels niet meer gepacht door Keimpe Gerbens de Jong, maar door Lieuwe Theunis Wynia (1772-1845), die oorspronkelijk uit Bolsward kwam.⁸ In 1828 – vlak voor de invoering van het kadaster – was Van Wageningen nog steeds de eigenaar van de boerderij.⁹

3. Kohieren van de personele belasting, 1713-1793

Een andere waardevolle bron als het gaat om het vinden van informatie over vastgoedobjecten zijn de kohieren van de personele belasting. Dit was een belasting op gebouwen die werd betaald door de gebruiker. De hoogte ervan werd bepaald door de huurwaarde van het gebouw. De huurwaarde werd onder meer bepaald door het aantal inwonende dienstboden, het aantal haardsteden, het meubilair en het aantal deuren en vensters.

De boerderij stond in Easterwierrum, dat in Baarderadeel lag. Meerdere kohieren van de personele belasting uit de voormalige grietenij Baarderadeel zijn bewaard gebleven. Deze kohieren hebben betrekking op de periode 1713-1793. De gebruikers van onroerende goederen in Baarderadeel worden hierin opgesomd, alsmede het bedrag waarvoor zij werden aangeslagen in de personele belasting. Het zoeken in de kohieren vereist de naam van een gebruiker, zoals Keimpe Gerbens de Jong, die de boerderij van 1781 tot circa 1818 huurde en bewoonde. Hoeveel betaalde de Jong bijvoorbeeld in 1789 aan personele belasting?

In het kohier van de personele belasting van Baarderadeel uit 1789 moet eerst het dorp Easterwierrum worden opgezocht. Vervolgens kan worden gezocht op naam. Het blijkt dat de in 1781 overleden vader van Keimpe Gerbens – Gerbens Siderius de Jonge – in dit jaar nog steeds wordt vermeld als gebruiker van het onroerend goed. Een dergelijke situatie komt vaker voor bij registers uit die tijd. In 1789 werd de gebruiker van de boerderij aan de huidige Hegedyk voor het bedrag van 4.000 gulden en 44 stuivers aangeslagen in de personele belasting. Dit was een vrij hoog bedrag, zo wordt duidelijk na vergelijking met andere inwoners die in 1789 in Easterwierrum werden aangeslagen in het kohier. De huurwaarde van de boerderij was voor die tijd dus hoog, aangezien de personele belasting op de huurwaarde was gebaseerd. Het tarief van 4.000 gulden en 44 stuivers was sinds 1774 van toepassing, zo blijkt uit onderzoek in de personele belastingkohieren van andere jaren. Vóór 1774 betaalde de pachter van de zate 2.250 gulden en 24 stuivers. Rond 1774 heeft dus een waardestijging van het onroerende goed plaatsgevonden.¹⁰

⁸ Ga SwF, Archief van de grietenij en voormalige gemeente Baarderadeel 1816-1916, inv.nr. 694 en 696, Floreenkohier 1818 en 1828.

⁹ Om'e Ald Toer: Skoalle- en Doarpskrante fan Easterwierrum, Febrewaris 2018, 32-33

¹⁰ Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 33, Personele belasting, 1771-1780; inv.nr. 34, Personele belasting 1781-1793.

4. Kohieren van de reële honderdste penning, 1713-1792

Een andere belasting die de gebruikers van onroerende goederen in de achttiende eeuw moesten betalen was de reële honderdste penning. Dit was een belasting op alle vastgoedobjecten die iemand pachtte; zowel onbebouwde als bebouwde percelen. De hoogte van de belasting was gebaseerd op de huurwaarde van het perceel. In het geval van een onbebouwd perceel betaalde iemand de vierde penning van de totale huurwaarde en bij een bebouwd perceel de vijf- en een halve penning.

Met betrekking tot de grietenij Baarderadeel zijn veel kohieren van de reële honderdste penning uit de achttiende eeuw bewaard gebleven. Deze beginnen in 1713 en eindigen in 1792, waarbij van elk jaar een kohier aanwezig is. Keimpe Gerbens de Jong kan hier wederom als voorbeeld dienen. Hoeveel onroerende goederen pachtte hij bijvoorbeeld in 1791 in Baarderadeel? En moest hij voor die percelen de vierde of de vijf- en een halve penning betalen?

In het kohier van de reële honderdste penning van Baarderadeel uit 1791 moet eerst weer het dorp Easterwierrum worden opgezocht. Vervolgens zoekt men het nummer van de boerderij. Dit was nummer 14, zo bleek eerder uit de kaart op afbeelding 3. Onder dit nummer werden – net als in de florenkohieren – de eigenaren en de gebruikers van de boerderij vermeld. Het draait in de kohieren van de reële honderdste penning echter allemaal om de gebruiker, die de belasting van de reële honderdste penning diende te betalen. Vervolgens blijkt dat De Jong in 1791 niet alleen de boerderij in Easterwierrum pachtte, maar ook een “plaats zonder huis” in Bozum. Voor de boerderij in Easterwierrum moest hij de vijf- en een halve penning van de huurwaarde voldoen, aangezien het een bebouwd perceel betrof. De “plaats zonder huis” in Bozum werd aangemerkt als onbebouwd perceel en dus was hier de vierde penning van toepassing.¹¹

5. De speciën kohieren, 1748-1805

De speciën kohieren vormen een bundeling van vijf verschillende belastingen: het schoorsteengeld (ook wel haardstedengeld), hoofdgeld, half hoofdgeld, koe geld, hoorngeld het middel op bezaaide landen en het paardengeld. Deze werden betaald door de gebruiker. De speciën kohieren verschaffen inzicht in de levenswijze van een gezin. In het archief van de voormalige grietenij Baarderadeel bevinden zich speciën kohieren over de jaren 1748-1805, waarbij van vrijwel elk jaar een kohier aanwezig is. Dit keer zal bewoner Gerben Gerbens Siderius de Jonge als voorbeeld dienen, in het jaar 1775.

In het speciën kohier van Baarderadeel uit 1775 zoekt men eerst naar het dorp Easterwierrum. Vervolgens zoekt men de naam van de desbetreffende gebruiker op. In het kohier staan zeven kolommen, die worden aangeduid met ‘SCH’, ‘H’, ‘HH’, ‘koeien’, ‘rieren’, ‘pond’ en ‘peerden’. Op afbeelding 10 is een fragment uit het speciën kohier van 1775 te zien, met onderaan de naam ‘Gerben Gerbens’, als verkorting van de naam Gerben Gerbens Siderius de Jonge.

Met ‘SCH’ werd het aantal schoorstenen bedoeld. Op basis daarvan werd bepaald hoeveel schoorsteengeld iemand moest betalen. De eigenaar en gebruiker van een onroerend goed betaalden ieder de helft van het schoorsteengeld. Als eigenaar en gebruiker dezelfde persoon waren betaalde de

¹¹ Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 57, Kohier van de honderdste penning, 1791.

eigenaar het volledige bedrag. In het desbetreffende kohier valt te lezen dat het huishouden van De Jonge anderhalve schoorsteen bezat. Aangezien De Jonge niet de eigenaar was van de boerderij, betaalde hij slechts de helft van het schoorsteengeld.

De letters 'H' en 'HH' staan voor respectievelijk hoofdgeld en half hoofdgeld. Het hoofdgeld werd alleen betaald door welgestelden boven de twaalf jaar. Iemand was welgesteld als hij of zij een vermogen had van meer dan 600 Carolus gulden. Mensen die minder vermogend waren betaalden afhankelijk van het geval het halve hoofdgeld, of niets. Het hoofdgeld is in 1797 afgeschaft. Het huishouden van De Jonge bestond in 1775 uit vijf personen boven de twaalf jaar, zo vermeld het kohier. Een notitie geeft aan dat één zoon was overleden en dat een andere was getrouwd. Het gezin van De Jonge betaalde alleen hoofdgeld, hetgeen een aanwijzing is dat het gezin vermogend was.

Oostermierum

Naam	Koeien	Rieren	Paarden	Totaal
Van Gerben Gerbens	24	5	2	10
Van der Meulen	2	3	1	6
Van der Meulen	2	3	1	6
Van der Meulen	2	3	1	6
Van der Meulen	2	3	1	6
Van der Meulen	2	3	1	6

Afbeelding 10
Fragment uit het speciën kohier van
Easterwierrum uit 1775, met onderaan
'Gerben Gerbens', Gemeentearchief
Súdwest-Fryslân

De kolommen 'koeien', 'rieren' en 'peerden' staan voor het koe geld, het hoorngeld en het paardengeld. Het koe geld was een belasting die van toepassing was op koeien. De belasting diende te worden betaald door de eigenaar van de koe. Voor een koe van drie jaar en ouder gold het volle tarief en voor een vaars de helft. Een vaars was een jonge koe die voor het eerst was gedekt. De belasting op jong vee werd het hoorngeld genoemd. Het paardengeld was de belasting die gold voor paarden vanaf de leeftijd van een jaar. In het speciën kohier van 1775 van Easterwierrum staat aangegeven dat het huishouden van De Jonge in dat jaar zeventien koeien, tien rieren en vier paarden bezat.

De kolom 'pond' duidt op het middel op de bezaaide landen. Deze belasting had betrekking op bezaaide landbouwgrond. In het speciën kohier wordt onder 'pond' aangegeven hoeveel pondenmaten land was bezaaid. In het geval van De Jonge ging het om zestien pondematen bezaaid land. Het tarief dat De Jonge hier uiteindelijk voor moest betalen werd gebaseerd op de vruchtbaarheid van de grond.

Voor welgestelde boeren zoals De Jonge liep de totaalsom van deze belastingen al snel in de tientallen guldens. Het speciën kohier van 1775 geeft aan dat hij in totaal 74 gulden en 18 stuivers moest voldoen. Daarmee was De Jonge in dat jaar de op één na hoogst aangeslagene uit het kohier van Easterwierrum.¹²

6. Quotisatiekohier van 1749

Met het quotisatie kohier kan eveneens meer informatie worden verkregen over de eigenaren en gebruikers van vastgoed. Dit kohier verschaft een overzicht van alle gezinnen in een stad of grietenij. Het quotisatiekohier werd opgemaakt in 1749 en ging vooraf aan de invoering van een nieuwe belasting naar draagkracht; de zogenaamde “quotisatie”. In het geval van het archief van de grietenij Baarderadeel bevindt het quotisatiekohier zich achterin het belastingkohier van de vijftigste penning uit de periode 1747-1749.

Het quotisatiekohier van Baarderadeel is ingedeeld op dorp en bevat vier kolommen, met daarin de gezinshoofden, het aantal personen van twaalf jaar en ouder, het aantal personen jonger dan twaalf jaar en het bedrag waarvoor het gezinshoofd is aangeslagen. Hier en daar zijn notities toegevoegd over de welgesteldheid van de families in kwestie.

In 1749 wordt de gebruiker van de boerderij aan de Hegedyk in het quotisatiekohier aangeduid als ‘Gerben Gerbens’. Het is onduidelijk of het hier gaat om Gerben Gerbens Siderius de Jonge (1710-1781) of om zijn vader Gerben Gerbens de Oude (1670-?). Hoe dan ook wordt ‘Gerben Gerbens’ in het kohier aangemerkt als een “zeer welgesteld huisman”. Het gezin van Gerbens bestond op dat moment uit zes personen boven de twaalf jaar, zo geeft het stuk aan. Personen onder de twaalf jaar waren er op dat moment niet in het huishouden. De rijke boer werd voor 68 gulden en negen stuivers aangeslagen in het kohier. Daarmee was hij één van de hoogst aangeslagenen in Easterwierrum.¹³

7. Registers van de rijtuigenbelasting, 1803-1805

De registers van de rijtuigenbelasting zijn eveneens interessant wanneer men meer te weten wil komen over de levenswijze van de mensen die een vastgoedobject bezaten of huurden. In deze kohieren wordt aangegeven wat voor type rijtuig iemand bezat en hoeveel daarvoor moest worden betaald. Dit is met name relevant wanneer men te maken heeft met welgestelde boeren, notabelen en edelen. Dit waren de groepen die meestal een rijtuig in het bezit hadden.

Met betrekking tot de grietenij Baarderadeel zijn bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân registers van de rijtuigenbelasting uit 1803, 1804 en 1805 aanwezig. Ze zijn ingedeeld op dorp. De boerderij aan de huidige Hegedyk 2 werd begin negentiende eeuw bewoond door de rijke boer Keimpe Gerbens en zijn gezin. Hij komt slechts in het register van de rijtuigenbelasting uit 1803 voor. Hij werd hierin voor zeven gulden aangeslagen. In het register wordt niet gespecificeerd wat voor type koets de vermogende boer bezat, maar dit kan wel worden afgeleid uit het bedrag van zeven gulden. Voor elk type koets gold in de registers van de rijtuigenbelasting een standaard tarief. Voor een rijtuig met één paard,

¹² Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 87, Speciën kohier 1775.

¹³ Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 59, Quotisatiekohier van Easterwierrum, 1749.

zoals een 'chais' (ook wel sjees genoemd) gold het tarief van drie gulden. Op een rijtuig met twee paarden, zoals de 'phaeton', was het tarief van zeven gulden van toepassing. Gerbens bezat dus een koets met twee paarden. Het meest zeldzame type wagen was de overdekte koets met twee paarden, waarop een tarief van twaalf gulden van toepassing was. Deze kwam in heel Baarderadeel in 1803 slechts twee keer voor, bij twee vermogende heren uit Weidum. In de registers van de rijtuigenbelasting in Easterwierrum uit 1804 en 1805 wordt Keimpe Gerbens niet meer genoemd. De persoon die na hem de zate bewoonde - Lieuwe Theunis Wynia (1772-1845) - wel. Ook hij bezat toen een koets met twee paarden.¹⁴

8. Kadaster, 1832-1982

In 1832 werd het kadaster ingevoerd. Vanaf dat moment kregen alle kavels een 'perceelnummer'. Een perceelnummer bestond uit een letter (dit verwees naar de sectie waarin het vastgoed lag) en een getal. Bijvoorbeeld 'A123'. Alle vastgoedbezitters kregen een 'leggerartikel'. Op een leggerartikel stonden de onroerende goederen die iemand in eigendom had, aangeduid met het perceelnummer. Er werd aangegeven wat voor soort onroerend goed het betrof, bijvoorbeeld een weiland, huis, bouwland of pakhuis.

Een onroerend goed werd bijgeschreven op het leggerartikel van de nieuwe bezitter indien het werd verkocht. Het werd dan doorgehaald op het leggerartikel van de vorige eigenaar. Op het leggerartikel van de vorige eigenaar werd het nummer van het nieuwe leggerartikel genoteerd. Zo kunnen percelen vanaf 1832 nauwkeurig worden gevolgd. Vaak veranderden perceelnummers om de zoveel tijd, bijvoorbeeld doordat percelen werden gesplitst, gesloopt of verbouwd. Dergelijke wijzigingen werden bijgehouden op het leggerartikel van de eigenaar die de aanpassingen had verricht.

Het kadastrale archief van de kadastrale gemeenten Baard, Jorwerd en Easterwierrum uit de periode 1832-1982 wordt bewaard bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân. Het is een zogeheten 'gedeponeerd archief' dat hoort bij het archief van de voormalige grietenij- en gemeente Baarderadeel. De boerderij aan de huidige Hegedyk 2 lag in de kadastrale gemeente Easterwierrum. Er zijn verschillende manieren om de aan de boerderij gekoppelde leggerartikelen te vinden. Dit kan via een historisch perceelnummer of door te zoeken op de naam van een voormalige eigenaar. Beide methoden zullen hier aan de hand van voorbeelden worden toegelicht.

8.1 Leggerartikelen vinden via een historisch perceelnummer

Zoals eerder vermeld heeft het kadastrale archief van Easterwierrum betrekking op de periode 1832-1982. Wanneer een historisch perceelnummer van de boerderij uit deze periode bekend is, kan aan de hand daarvan een leggerartikel worden getraceerd. Via een leggerartikel kan worden nagegaan wie op een bepaald moment de eigenaar was van de zate. Op elk leggerartikel wordt de legger vermeld waar het onroerend goed vandaan kwam. Dit is de legger van de vorige eigenaar. Ook wordt aangegeven naar welke legger het vastgoed later is overgebracht. Dit is de legger van een latere eigenaar. Men kan dus vooruit of achteruit in de tijd gaan. Op deze wijze kan de eigenarengeschiedenis van het pand in kaart

¹⁴ Ga SwF, Archief van de grietenij Baarderadeel 1636-1812, inv.nr. 131, Belasting op Rijtuigen 1803.

worden gebracht. In beginsel is het weten van één perceelnummer dan ook voldoende om binnen het systeem van kadastrale leggerartikelen te navigeren.

Historische perceelnummers kunnen worden opgevraagd bij het kadaster, maar hiervoor dient te worden betaald. Het kosteloos achterhalen van een historisch perceelnummer is ook mogelijk. Daarvoor zullen documenten moeten worden geraadpleegd waarop een perceelnummer uit het verleden wordt vermeld. Dit kunnen oude documenten zijn die de onderzoeker wellicht nog thuis heeft liggen, maar archiefstukken bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân kunnen ook uitkomst bieden. Voorbeelden zijn kadastrale kaarten en bouwvergunningen. Hierop worden doorgaans perceelnummers vermeld. In het geval van het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân verschilt het per oud-gemeente wat er beschikbaar is op het gebied van bouwvergunningen en kadastraal kaartmateriaal.

Wanneer het onmogelijk blijkt om aan de hand van archiefstukken een historisch perceelnummer te vinden, dan is de site van HisGis nog een optie. De voorwaarde is dan echter wel dat het pand in kwestie ouder is dan 1832. Op de site van HisGis staat een digitale kadastrale kaart van Friesland uit 1832. Dit is het jaar waarin het kadaster werd ingevoerd. Alle onroerende goederen die toen bestonden in de provincie staan op deze kaart, met vermelding van het perceelnummer dat ze destijds droegen. De boerderij aan de Hegedyk staat ook op HisGis (zie afbeelding 11). Wanneer de boerderij wordt aangeklikt verschijnt een informatievlak, dat stelt dat het pand in 1832 het perceelnummer B116 droeg. Wat ook handig is, is dat het bijbehorende leggerartikel (96) hier al staat aangegeven.

Afbeelding 11

De boerderij aan de Hegedyk 2 op de HisGis kaart van 1832

In het geval van de zate aan de Hegedyk 2 wordt het perceelnummer ook duidelijk uit het eerder besproken kadastrale kaartje uit 1887 (zie afbeelding 2). Hierop is te zien dat de kop-hals-romp boerderij in 1887 niet meer het perceelnummer B116 had, maar B535. Het laatstgenoemde perceelnummer zal nu als voorbeeld dienen om uit te leggen hoe het bijbehorende leggerartikel kan worden gevonden.¹⁵

Om een aan B535 verbonden legger te traceren moet het perceelnummer in kwestie eerst worden opgezocht in het zogeheten register 71. In dit geval is dat register 71 van de kadastrale gemeente Easterwierrum. In register 71 staan alle perceelnummers die in de periode 1832-1982 in deze kadastrale gemeente hebben bestaan. Bij elk perceel worden de daaraan gekoppelde leggerartikelen vermeld. Ook

¹⁵ Ga SwF, Archief van de gemeente Baarderadeel, 1816-1916, Gedeponeerde Archieven, Archief Kadaster 1832-1982, geen inv.nr., Kadastrale gemeente Easterwierrum 1887, kaart Easterwierrum B.

is genoteerd uit welke percelen de kavel in kwestie is ontstaan. Zo komen dus ook meer historische perceelnummers aan het licht. Eén van de leggerartikelen die is verbonden aan B535 is legger 461, zo geeft het register 71 aan. Wanneer dit leggerartikel wordt opgezocht in het boek met kadastrale leggers van Easterwierrum, dan komt men uit bij Adrianus Elderling Ferf (1812-1887) uit Bergum (zie afbeelding 12).¹⁶

The image shows a historical cadastral document. At the top, there is a header with four columns: 'NAAM', 'VOORNAAM', 'GEBORT', and 'WOONPLAATS'. Below this, the name 'Adrianus Elderling' is written in the 'NAAM' column, and 'Bergum' is written in the 'WOONPLAATS' column. Below the header is a large table with multiple columns, including 'PERCEEL', 'GROTE', 'KLEINE', 'TOTAAL', 'AANTAL', 'WET', 'GEBRUIK', 'WET', 'GEBRUIK', 'WET', 'GEBRUIK', 'WET', 'GEBRUIK'. The table contains handwritten entries, including 'B114', 'B534', 'B117', 'B118', and 'B119'. The document is dated '1889'.

Afbeelding 12

Fragment uit leggerartikel 461 van de kadastrale gemeente Easterwierrum, toebehorend aan Adrianus Elderling Ferf, Gemeentearchief Súdwest-Fryslân.

Perceel B535, ofwel de boerderij in Easterwierrum, staat op de legger genoteerd onder nummer drie. Het wordt beschreven als een 'huis'. Op het leggerartikel van de heer Ferf staan nog enkele andere percelen. Het betreft B114 (een akker) B534 (een boomgaard) en B117, B118 en B119 (weilanden). Deze omringden de boerderij (zie afbeelding 2). Alle percelen waren afkomstig van legger 404 en zijn in dienstjaar 1889 van het kadaster overgebracht naar legger 560. Daaruit kan worden afgeleid dat deze percelen bij de boerderij hoorden. Op afbeelding 13 is het gehele complex van boerderij, boomgaard, weilanden en bouwland omstreeks 1889 uitgetekend.

De voorgaande legger 404 en de toekomstige legger 560 kunnen vervolgens weer worden nagetrokken in het boek met kadastrale leggerartikelen, om na te gaan aan wie deze leggers toebehoorden. Zo stond legger 560 bijvoorbeeld op naam van de in Den Haag woonachtige Ina Petronella Ferf (1857-1912) en haar echtgenoot Johannes Haitsma Mulier (1849-1928). Ina Petronella Ferf was de jongste dochter van Adrianus Elderling Ferf en was dus na haar vader de eigenaresse van de zate.¹⁷

¹⁶ Ga SwF, Archief van de gemeente Baarderadeel, 1816-1916, Gedeponeerde Archieven, Archief Kadaster 1832-1982, Kadastrale gemeente Easterwierrum, inv.nr. KO 4, Registers houdende verwijzing van de artikelen voorkomende in de perceelsgewijze legger, naar de nummers van het kadastrale plan (artikel 71 register), 1885-1981, perceel B535.

¹⁷ Ga SwF, Archief van de gemeente Baarderadeel, 1816-1916, Gedeponeerde Archieven, Archief Kadaster 1832-1982, Kadastrale gemeente Easterwierrum, inv.nr. KO 11, Kadastrale leggerartikelen 2-898, leggerartikel 461 en 560.

Afbeelding 13
Schets van de boerderij aan de Hegedyk 2 met bijbehorende gronden, omstreeks 1889, aan de hand van het leggerartikel van Adrianus Elderling Ferf

8.2 Leggerartikelen vinden via alfabetische naamlijsten

Leggerartikelen kunnen ook worden getraceerd aan de hand van de naam van een eigenaar. De vereiste is dan wel dat de naam van één of meerdere eigenaren bekend is. Het kadaster hield voor elk jaar alfabetische naamlijsten bij, met daarop de namen van alle vastgoedbezitters in een bepaalde kadastrale gemeente. Bij elke persoon werd verwezen naar zijn of haar leggerartikel.

In het geval van de kadastrale gemeente Easterwierrum is bij het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân slechts één alfabetische naamlijst aanwezig. Deze dateert van 1895. De naam van de toenmalige eigenaar is dus nodig om de legger te vinden waarop de boerderij toen stond bijgeschreven. In 1895 had Ina Petronella Ferf de zate nog altijd in haar bezit. In de naamlijst moet dus worden gezocht naar haar naam. Daar treft men de verwijzing naar legger 560 aan, op naam van Ina Petronella Ferf. Op de legger staan haar vastgoedbezittingen in de kadastrale gemeente Easterwierrum, inclusief de boerderij aan de Hegedyk.¹⁸

Deze zoekmethode werkt het beste wanneer een eigenaar slechts één of enkele onroerende goederen in zijn bezit had. Op leggerartikelen werden in beginsel geen adressen vermeld, maar slechts perceelnummers en hun omschrijving. Stel: er wordt gezocht naar een huis. Op een leggerartikel staan 'A123, weiland' en A124, 'huis met erf'. In dat geval is het huis snel gevonden. De zaak verandert wanneer een persoon veel onroerende goederen bezat. In dat geval ziet men op het leggerartikel een lange lijst met perceelnummers en hun omschrijving. Bijvoorbeeld tien weilanden en zes huizen. Het wordt dan

¹⁸ Ga SwF, Archief van de gemeente Baarderadeel, 1816-1916, Gedeponeerde Archieven, Archief Kadaster 1832-1982, Kadastrale gemeente Easterwierrum, inv.nr. KO 10, Alfabetische naamlijst op de perceelsgewijze legger, 1895; inv.nr. KO 11, Kadastraal leggerartikel 560.

ineens een stuk lastiger om te achterhalen welk perceel de woning is waar men naar zoekt, tenzij men het perceelnummer van destijds weet.

9. Bevolkingsregisters, 1860-1890

De bevolkingsregisters van de voormalige gemeente Baarderadeel kunnen ook meer informatie verschaffen over de personen die op een bepaald moment op de boerderij in Easterwierrum hebben gewoond. In het bevolkingsregister staan alle huisgezinnen in een bepaalde periode vermeld. In verband met mogelijk nog levende personen is voor deze publicatie slechts gebruik gemaakt van de bevolkingsregisters uit de periode 1860-1890.

In het bevolkingsregister van Baarderadeel uit de jaren 1860-1890 worden geen adressen vermeld. Men moet dus de naam van een familie weten om te kunnen zoeken in deze boeken. Een voorbeeld: in de periode 1860-1890 waren Laas Jacobs Bonnema (overleden 1882) en daaropvolgend zijn zoon Jacob Lazes Bonnema de gebruikers en bewoners van de boerderij aan de Hegedyk. Om de samenstelling van het gezin te achterhalen is in het bevolkingsregister van 1860-1890 gezocht op de achternaam 'Bonnema'. Aangezien de achternamen op alfabetische volgorde staan, is het gezin Bonnema snel gevonden.

Uit het blad van het gezin Bonnema in het bevolkingsregister kan worden afgeleid wie in de jaren 1860-1890 deel uit hebben gemaakt van het huishouden. Wat volgt is een aanzienlijke lijst, bestaande uit het gezin zelf en een grote hoeveelheid knechten en dienstmeiden. Bij elke persoon staan allerlei gegevens, zoals geboortedata, overlijdensdata (indien van toepassing) en kerkelijke gezindheid. Zo valt bijvoorbeeld te lezen dat het gezin doopsgezind was. Jacob Lazes Bonnema (1844-1922) werd in 1882 gezinshoofd, omdat de oorspronkelijke vader des huizes - Laas Jacobs Bonnema - dat jaar overleed. In het bevolkingsregister is te zien waar personen zoals knechten en dienstmeiden vandaan kwamen, wanneer ze op de boerderij arriveerden en wanneer ze weer vertrokken. Sommigen kwamen uit nabijgelegen dorpen zoals Bozum en Weidum, anderen uit dorpen die verder weg lagen, zoals het dorp Nijland vlakbij Bolsward. Doorgaans werkten ze maar voor één of twee jaar voor de familie Bonnema. Een dergelijke korte dienstbetrekking was in die tijd gebruikelijk voor dienstboden.¹⁹

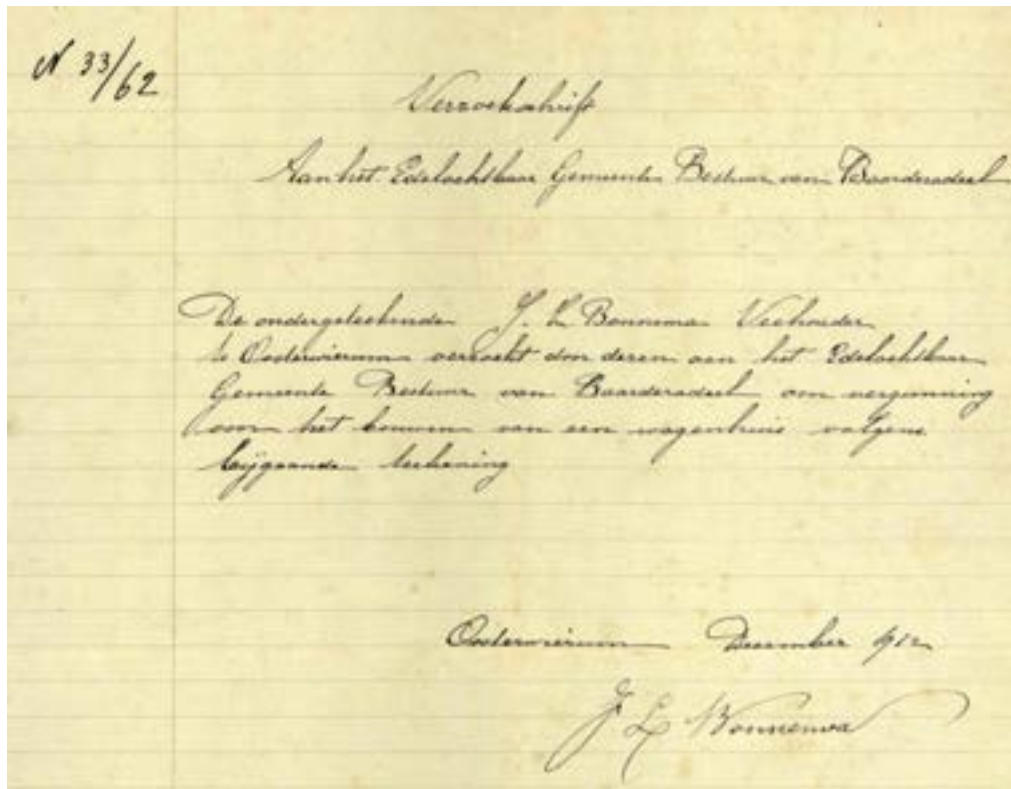
10. Bouwvergunningen

In het archief van de voormalige gemeente Baarderadeel zijn enkele bouwvergunningen gevonden die betrekking hebben op de boerderij aan de huidige Hegedyk 2. De oudste vergunning dateert van 1912 en betreft de bouw van een wagenhuis met vee-stalling. In de bouwvergunningen werd niet alleen beschreven wat er moest worden veranderd. Er werden ook tekeningen bijgevoegd van de bestaande- en nieuwe situaties. Dit verschaft veel inzicht over het uiterlijk van het pand in een bepaald jaar. Op de afbeeldingen 14 t/m 18 zijn enkele fragmenten uit de gevonden bouwvergunningen te zien.

¹⁹ Ga SwF, Archief van de grietenij en gemeente Baarderadeel, 1816-1916, inv.nr. 488, Bevolkingsregister Easterwierrum 1860-1890.

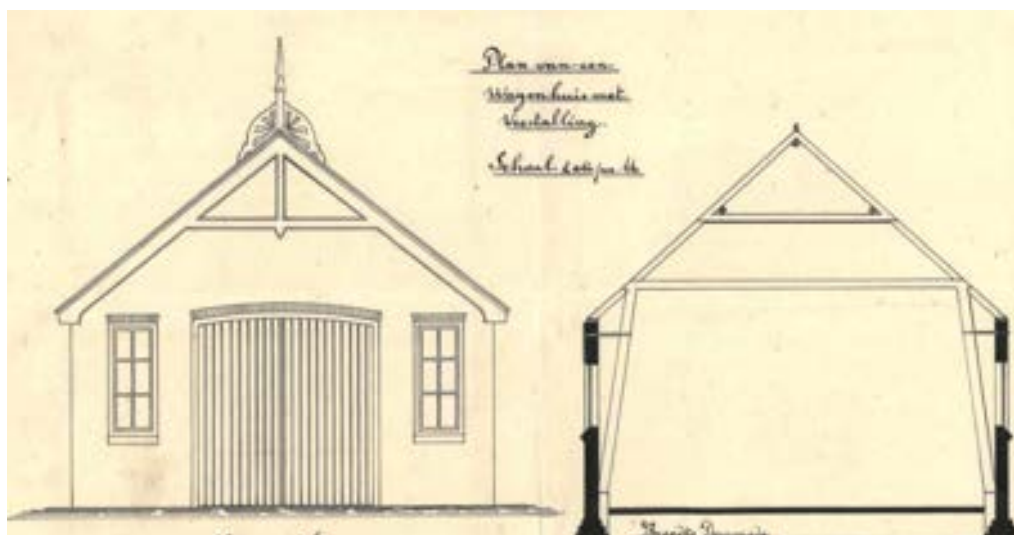
10.1 Bouw van een wagenhuis, december 1912

20

Afbeelding 14

Verzoekschrift voor het bouwen van een wagenhuis door J.L Bonnema

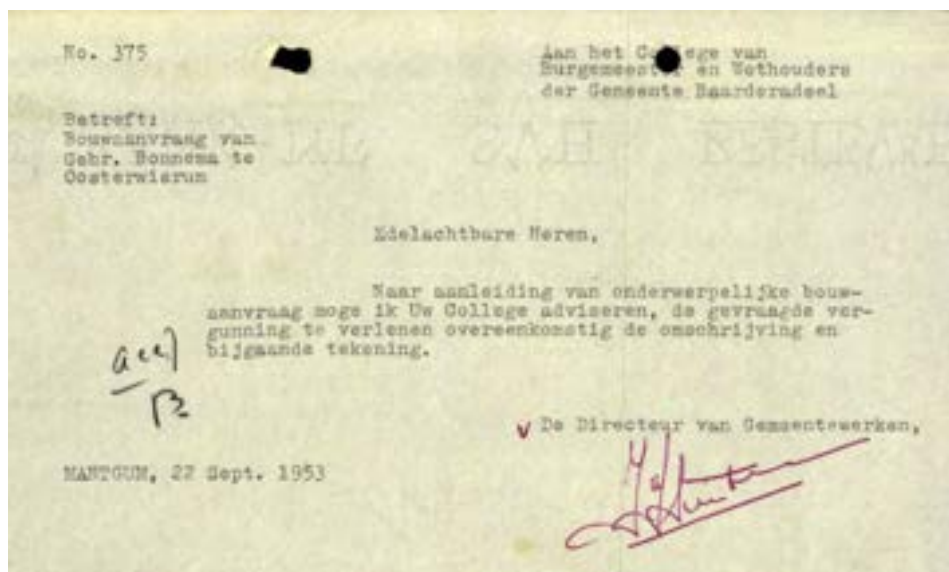
Afbeelding 15

Tekening van het te bouwen wagenhuis bij de boerderij in Easterwierrum

²⁰ Ga SwF, Archief van de grietenij en gemeente Baarderadeel, 1816-1916, inv.nr. 726, Bouwvergunning no. 23, Bouw van een wagenhuis, december 1912.

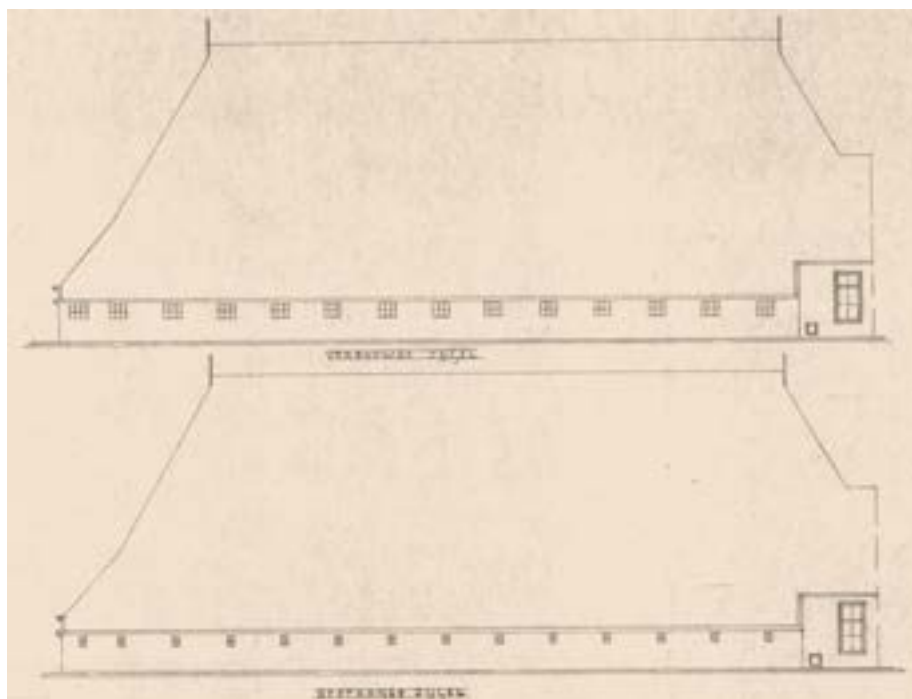
10.2 Vernieuwing van de stalmuur, september 1953

21

Afbeelding 16

Een goedgekeurd verzoek voor de gebroeders Bonnema i.v.m. het vernieuwen van de stalmuur van de boerderij in Easterwierrum

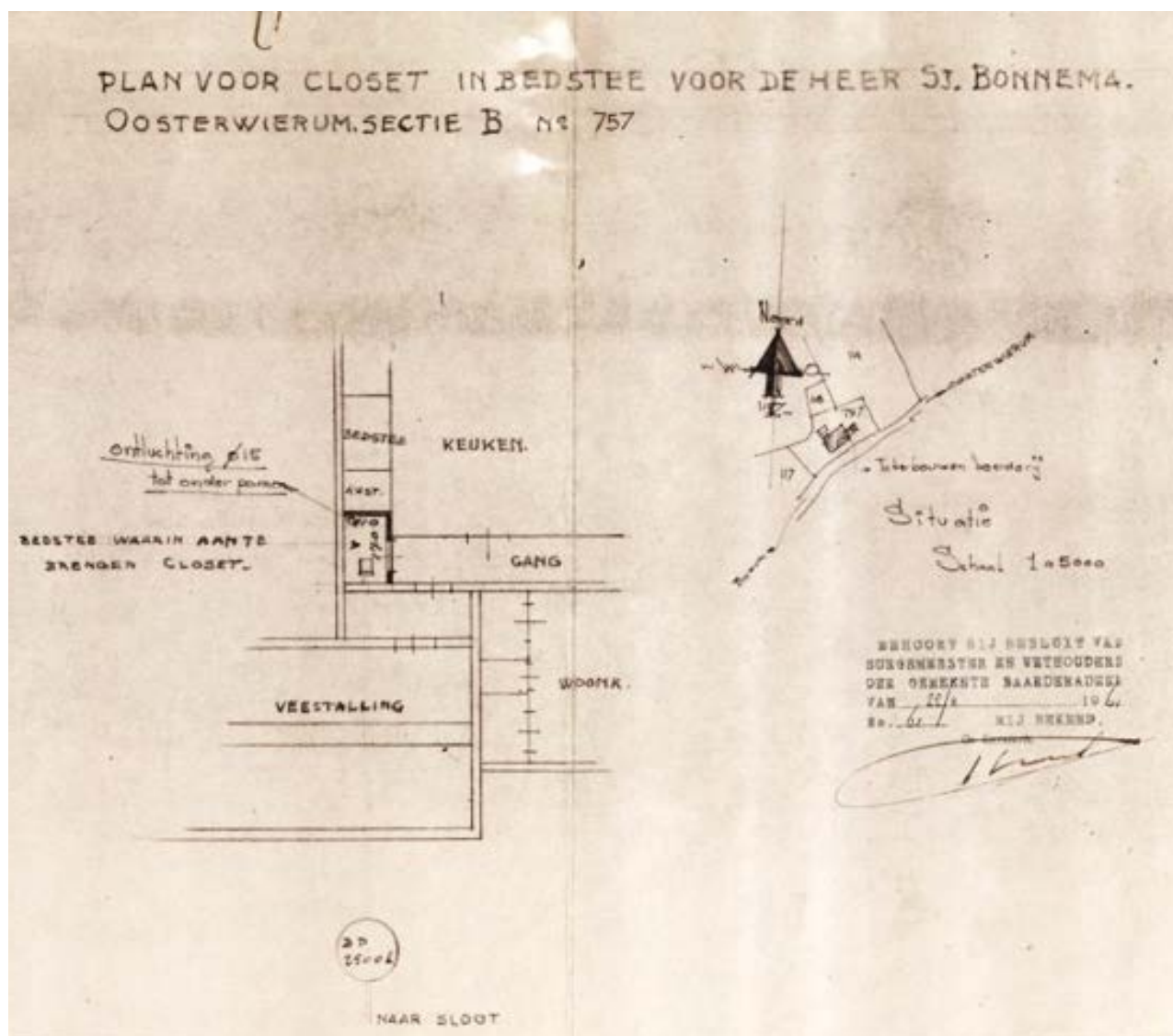
Afbeelding 17

Een vergelijking van de oude en de nieuwe stalmuur van de boerderij in Easterwierrum

²¹ Ga SwF, Archief van de gemeente Baarderadeel 1916-1983, geen inv.nr, Bouwvergunning voor de Hegedyk 2 voor het vernieuwen van de stalmuur, september 1953.

10.3 Aanleg van een closet, november 1961

22

Afbeelding 18

Plan voor de aanleg van een closet in een bedstee voor de boerderij in Easterwierrum
(perceelnummer destijds B757)

²² Ga SwF, Archief van de gemeente Baarderadeel 1916-1983, geen inv.nr, Bouwvergunning voor de Hegedyk 2 voor het aanleggen van een closet, november 1961.

Geraadpleegd materiaal

Archivalia

Gemeentearchief Súdwest-Fryslân

- Archief van de grietenij Baarderadeel, 1636-1812
 - inv.nr. 13, Floreenkohier 1700.
 - inv.nr. 14, Floreenkohier 1708
 - inv.nr. 15, Floreenkohier 1718
 - inv.nr. 17, Floreenkohier 1728
 - inv.nr. 18, Floreenkohier 1738
 - inv.nr. 19, Floreenkohier 1748
 - inv.nr. 24, Floreenkohier 1788
 - inv.nr. 25, Floreenkohier 1798
 - inv.nr. 33, Personele belasting 1771-1780
 - inv.nr. 34, Personele belasting 1781-1793
 - inv.nr. 57, Kohier van de honderdste penning 1791
 - inv.nr. 59, Quotisatiekohier van Easterwierrum 1749
 - inv.nr. 87, Speciën kohier 1775
 - inv.nr. 131, Belasting op Rijtuigen 1803

- Archief van de grietenij- en voormalige gemeente Baarderadeel, 1816-1916
 - inv.nr. 488, Bevolkingsregister Easterwierrum 1860-1890
 - inv.nr. 694, Floreenkohier 1818
 - inv.nr. 696, Floreenkohier 1828
 - inv.nr. 726, Bouwvergunning no. 23, Bouw van een wagenhuis, december 1912

- Archief van de gemeente Baarderadeel 1916-1983
 - geen inv.nr, Bouwvergunning voor de Hegedyk 2 voor het vernieuwen van de stalmuur, september 1953
 - geen inv.nr, Bouwvergunning voor de Hegedyk 2 voor het aanleggen van een closet, november 1961
 - geen inv.nr. Bouwvergunning voor de Hegedyk 2 voor het verbeteren van de woning, 1968.

- Gedeponeerde archieven van de grietenij- en voormalige gemeente Baarderadeel
 - Kadaster 1832-1982
 - geen inv.nr. Kadastrale gemeente Easterwierrum 1887, kaart Easterwierrum B.

- inv.nr. KO 4, Registers houdende verwijzing van de artikelen voorkomende in de perceelsgewijze legger, naar de nummers van het kadastrale plan (artikel 71 register), 1885-1981, perceel B535
 - inv.nr. KO 10, Alfabetische naamlijst op de perceelsgewijze legger, 1895
 - inv.nr. KO 11, Kadastrale leggerartikelen 2-898, leggerartikelen 96, 256, 404, 461, 560
 - inv.nr. KO 12, Kadastrale leggerartikelen 899-1231, leggerartikel 916
- Goinga Collectie
- inv.nr. 115, Historie I, Oude kaarten, Nieuwe caert van Friesland, heruitgave 1793.

Literatuur

Mol, J.A Mol en P.N Noomen. *Prekadastrale Atlas fan Fryslân: diel 5 Baarderadiel*. Leeuwarden: Fryske Akademy, 1992.

Overige gedrukte bronnen

Om'e Ald Toer: Skoalle- en Doarpskrante fan Easterwierrum. Febrewaris 2018,

Bijlage 1

Volledige eigenaar- en gebruikersgeschiedenis van de boerderij in Easterwierrum, 1700-1929.

De jaartallen kunnen iets afwijken van de realiteit, omdat het kadaster werkte met 'dienstjaren'. Een dienstjaar was altijd één jaar later dan het daadwerkelijke kalenderjaar.

Jaar	Eigenaar	Gebruiker
1929-	Laas Jacobs Bonnema, veehouder.	- Laas Jacobs Bonnema (1922-)
1887 tot 1928	Ina Petronella Ferf (overleden in 1912) Johannes Haitsma Mulier (overleden in 1928)	- Laas Jacobs Bonnema (1922-) - Jacob Lazes Bonnema (van 1882 tot 1922)
circa 1878 tot 1887	Adrianus Elderling Ferf, woonplaats Bergum.	- Jacob Lazes Bonnema (van 1882 tot 1922) - Laas Jacobs Bonnema (van 1853 tot 1882)
1873 tot circa 1878	Franciscus Rinia de Jongh van Persijn van Nauta, woonplaats Leeuwarden.	- Laas Jacobs Bonnema (van 1853 tot 1882)
1852-1873	Jacobus Gerardus van Wageningen, woonplaats Leeuwarden, raadslid, slotheer van de Dekema State in Jelsum.	- Laas Jacobs Bonnema (van 1853 tot 1882)
? – 1852	- Gerard van Wageningen, edelman, woonde op de Dekema State in Jelsum.	- Aaltje Hyltjes Waringa, weduwe van Hemminga (1846-1853) - Klaas Hayes Hemminga (1846-1848) - Jacob Abrahams van der Meer (1831-1846) - Lieuwe Theunis Wynia (1819-1831) - Keimpe Gerbens de Jong (1781 tot circa 1818)
1798	- Doijs van Burmania voor 1/3 - Mevr. Lemker de Quade (geb. van Burmania) voor 1/3 - Anna Maria van Burmania voor 1/3	- Keimpe Gerbens de Jong
1788	- Doijs van Burmania voor 1/3 - Mevr. Lemker de Quade (geb. van Burmania) voor 1/3 - Anna Maria van Burmania voor 1/3	- Keimpe Gerbens de Jong (vanaf 1781)
1778	- Doijs van Burmania voor 1/4 - Lt. Kolonel Lemker de Quade voor 1/4	- Gerben Gerbens

	- Freule A. van Burmania voor 1/4 - De heer Hoedt voor 1/4	
1768	- Jetzo Edzard van Burmania voor 3/4 - De heer Hoedt voor 1/4	- Gerben Gerbens
1758	- Jetzo Edzard van Burmania voor 3/4 - De heer Hoedt voor 1/4	- Gerben Gerbens
1748	- Jetzo Edzard van Burmania voor 3/4 - Elisabeth Maria Brunet de Rochebrune voor 1/4	- Gerben Gerbens
1738	- Jetzo Edzard van Burmania voor 3/4 - Gerlich Willem van Doijs als curator over Elisabeth Maria Brunet de Rochebrune voor 1/4	- Gerben Gerbens
1728	- M.B. de Rochebrune	- Gerben Gerbens
1718	- De kinderen van de heer Doijs	- Gerben Gerbens
1708	- De kinderen van de heer Doijs	- Rienck Dirk weduwe
1700	- De heer Doijs (Johan Lodewijk Doijs)	- Rienck Dirk weduwe

Ook onderzoek doen naar een onroerend goed in Súdwest-Fryslân? Via de website www.detiid.nl is onder de knop ‘archieven’ de collectie van het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân te bekijken. Dit zijn onder meer de archieven van de voormalige gemeenten: Bolsward, Sneek, Wûnseradiel (voor 1987 Wonseradeel), Wymbritseradiel (voor 1986 Wymbritseradeel), Nijefurd, Littenseradiel, Baarderadeel, Hennaarderadeel, Hemelumer Oldeferd (voor 1956 Hemelumer Oldephaert en Noordwolde), Stavoren, IJlst, Workum en Hindeloopen. Per archief is te zien welke stukken daarvan deel uitmaken. Wilt u een archiefstuk inzien? Stuur dan een mailtje naar archieff@sudwestfryslan.nl. Het Gemeentearchief Súdwest-Fryslân is geopend van maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 16:00 (alleen op afspraak) en is gevestigd in Cultuurhistorisch Centrum De Tiid in Bolsward (Jongemastraat 2).

